

Dialogus kultúráról, társadalomról, hitről és nőiségről

Beszélgetés Áchim Kovács Anikó hegedűművésszel



Áchim Kovács Anikó zenei tanulmányait Lányi Margitnál kezdte. Ezután a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Előkészítő Tagozatán Szenthelyi Miklós professzor tanítványa lett. 18 évesen Észak-Karolinában, Greensboróban megnyerte az Eastern Music Festival hegedűversenyét. Tanulmányait Szenthelyi Miklósnál, Devich Sándornál és Mihály Andrásnál folytatta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán 1990-es diplomaszerezéséig. A kiváló amerikai hegedűművész Donald Weilerstein meghívására módja nyílt ezt követően, hogy tanulmányait a neves Cleveland Institute of Musicban folytassa. 1991-ben részt vett az Aspen Festivalon (Colorado) másodkoncertmesterként. A Cleveland Institute of Musicban 1992-ben szerezte újabb diplomáját. Kovács Anikó, aki az 1988-ban alakult Magyar Virtuózok Kamarazenekar alapító tagja és szólistája, sikeres koncertjeit olyan kiváló együttesekkel játszotta mint a

Mendelssohn Kamarazenekar, a Solti Kamarazenekar, a Győri Filharmonikusok, a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara hazai és külföldi művészek vendéggjátékával. A Magyar Rádió felkérésére több egyenesadós-koncerten vett részt. Előadó körutakon Európa, Amerika, Dél-Korea, Japán és Katar koncerttermeiben lépett fel. Három önálló CD-lemeze jelent meg.

Oldalági leszármazottja Áchim L. András parasztpolitikusnak.

Áchim L. András a világelelmezés és a fenntarthatóság elvének korai megfogalmazója. Parasztpolitikusként, országgyűlési képviselőként, jómódú nagygazdaként *alkotmányos úton* kívánta képviselni a magyar agrárügyet, a földosztást és a magyar parasztság érdekét. Már 1903-ban szervezett formában az agrárszféra állami szinten történő demokratizálását tűzte ki céljául. Szlovák származásúként a magyar paraszt érdekét szolgálta. Érdeme, hogy elsőként

terjesztette ki a magyar parasztképviselőt a parlamentben (e tekintetben a Monarchiában és Európában is élen járt, ez pedig egyúttal a Monarchia igencsak demokratikus berendezkedéséről cáfolhatatlan tanúbizonyság) az általa 1906-ban alapított Magyarországi Földművelők, Kiszászók és Kubikosok Szakegylete néven alapított parasztpárt révén. Ady, aki Áchimot enigmatikusan „paraszt Apolló”-ként emlegette, gerendási birtokán kereste fel. Áchim előrettekintésére, tisztánlátására, Kárpát-medencei léptékű elképzeléseire enged következtetni, hogy a Monarchia valamennyi nemzetiségével levelezésben állt. Elképzelésével a mezőgazdálkodás létfontosságú, mindmáig aktuális küldetését pontosan látta.

Örömteli hír, hogy a napokban Áchim L. András Békéscsaba díszpolgárává választották, tiszteletére emlékkoncertet szerveznek Áchim Erzsébet Svájcban élő neves orgonaművész, Áchim Kovács Anikó hegedűművész és Áchim Tibor klarinétművész részvételével, melyhez támogatást és támogatókat keresnek.

Józsa György Zoltán

Milyen koncertekre készül? Milyen tervek foglalkoztatják? Mi az, amit esetleg még nem játszott, és nagy álma, hogy a közeljövőben eljátszhatja?

Áchim Kovács Anikó

A legközelebbi, édesanyám nyolcvanadik születésnapja. Megszerveztük a volt növendékeivel több évtized távlatából az ünnepi koncertet. Erre tanultam meg egy olyan darabot, amelyet gyermekkorom óta szeretnék játszani. Most fogom először előadni nyilvánosság előtt. Ernst *A nyár utolsó rózsájáról* van szó, nagyon híres, technikailag rettenetesen nehéz, zeneileg is, de főleg technikailag. Ha ezt a darabot eljátszom, akkor azt mondom, hogy technikailag ennél nehezebb darabot már nem szeretnék játszani. Tehát, ha jól meg tudom csinálni. Thomas Moore költeményére, *Az elszáradt rózsza* című nagyon híres dalra komponálta a zeneszerző gyönyörű darabját.

Józsa György Zoltán

Bejárta a világot. Mi volt a legkedvesebb fellépése az elmúlt évek során?

Áchim Kovács Anikó

Ha külföldre gondolok, talán Japán volt a legérdekesebb, ahol elég sokat voltam. Kifejezetten egy meghívásos koncerten játszottam. Köztudomásúan a japánok rendkívül szeretik a magyarokat, rokonságot is vélnek felfedezni a magyarsággal. Az a fajta fogadtatás, amelyben ott, Oszakában részesítettek, lebilincselő volt. Jászottam Sarasate *Cigánydalait*, Saint-Saëns *Rondo capriccioso*-ját, Beethoven *Kreutzer szonátáját*. Ezek voltak a főbb darabok, nehezek. Beethoven tizenkét szonátájából az egyiket. A romantika korszakában keletkezett *Cigánydalok* szintén rendkívül népszerű és rendkívül nehéz. A japánok ezt különösen nagyra értékelték.

Józsa György Zoltán

Esett szó olyan szakmai kérdésekről, mint amilyen a Kodály-módszer?

Áchim Kovács Anikó

Ó, hogyne! A japánok sokat kérdeztek róla. Kértek, hogy énekeljem el a népdalokat. Szerették volna hallani, hogyan kell a szöveget autentikusan kiejteni, hangsúlyozni. A módszer elképesztő becsben van. Mondhatni, hogy nagyobb becsülete van, mint Magyarországon. Elképesztő, hogy a japánok milyen magasra törnek, ahogyan technikai-műszaki fejlettség terén is, ugyanúgy a zenében is.

Józsa György Zoltán

Ez feltehetően köszönhető a kifinomult oktatási rendszernek, a nagyon alapos képzésnek...

Áchim Kovács Anikó

A japán oktatás a diákok számára rettenetesen nehéz, olyan fegyelemre tanítják a gyerekeket, amely ma már – más tájakon – kihalt. Magukat egyfajta „ázsiai németeknek” tartják. Ugyanaz a szervezettség, fegyelmezettség, mindent előre kiszámítani, hibázni nem lehet. Ezzel nem értek egyet. Visszaüt. Emberek vagyunk, lehet hibázni. Ők inkább harakirit követnek el.

Józsa György Zoltán

Talán ettől a magas kultúrától várhat valamit Európa? Hozhat ez egy új reneszánszt?

Áchim Kovács Anikó

Nem tudom. Őszintén nem tudom. Kívánnám, bár így lenne. Rég nem voltam már Japánban, de tudom, hogy ott is sajnálatos demoralizáció folyik. Ez a generáció már messze nem tartja azt, amit a régiek. Vegyük csak az étkezést, oda is bementek a gyorsétteremláncok, a gyerekek elhíznak, noha a világ legegészségesebb nemzete voltak.

Józsa György Zoltán

Merre járt még a világban?

Áchim Kovács Anikó

Rengeteg helyen: Észak-, Közép- és Dél-Amerikában egyaránt, Argentínában háromszor is, Guatemalában, Costa Ricában. Bejártuk egész Amerikát, ötven államában voltunk. Először 1986-ban vettem részt az Eastern Music Festivalon, ahol versenygyőztes lehettem, majd 1991-ben a Clevelandi Zeneakadémián tanultam, ahol megszereztem második művészeti diplomámat Donald Weilerstein professzornál. A kisfiam is kint született, utána pedig hazaköltöztünk. A Magyar Virtuózok Kamarazenekarral – aminek alapító tagja vagyok – bejártuk keresztül-kasul a világot, többek között Amerikát is, az összes államban voltunk, a Columbia Management szervezésében a rendszerváltás után. Komoly koncerttermekben nagyszerű közönség volt, nem minden nap persze. A magyar művészeknek mindenütt nagy respektje volt. Akárhová mentünk a világban, ezt tapasztaltam. Egyszer-kétszer találkoztunk magyar emigránsokkal is. Sajnos nem volt jellemző. Argentínában például, ahol elvittek a nagykövetségre, megjelentek kint élő magyarok.

Józsa György Zoltán

Mi volt a műsorukon? Ha Ön állítana össze programot, mit mutatna meg a magyar művészek és zeneszerzők tudásából?

Áchim Kovács Anikó

Három-négyféle programot játszottunk felváltva a két hónap alatt. Bartóktól a *Román táncokat* és a *Divertimentót*, Mozart *Kis éji zene* című darabját, populáris darabokat, Bartóknak köszönhetően magyar zenét, Kodályt is, a *Rókatáncot* Weiner Leótól nagyon sokat játszottuk. Mindenekelőtt Dohnányit mutatnám meg. Az a méltatlanul félretett szerző, akit sajnos nem becsülünk meg eléggé. Nagy szívfájdalom. Ahogyan a II. világháború után elbántak vele... Ráfogták azt, ami nem volt igaz, hogy németbarát volt... Nem is tudom, hogy ezt rendbe lehet-e tenni. Nincs igazán rehabilitálva ma sem. Azt nem tudom, mennyire van nyugaton kultusza. Hogy Magyarországon? Az szégyen Magyarországra nézve, ezt kell mondjam. Mindenesetre nagyszerű művei vannak. A rádióban egyenes adásban játszottam egyik szonátáját és a *Ruralia hungarica* című darabját jó pár éve. Gyönyörű, igazi magyar zene. Hegedűversenyei is vannak, mint ahogy egyéb kamaraművei is. A másik méltatlanul keveset játszott szerző Járdányi Pál. Érthetetlen, miért teszik ennyire félre Magyarországon. Kialakult az a kis kör, akiket állandóan játszanak, néha bővítik. Őt nem is hallani.

Józsa György Zoltán

Nagyapjának rokonáról kérdezném. Oldalági leszármazottként dédapja lehetne, tehát rokonáról, Áchim L. Andrásról kérdezem. Hogyan él az alakja a családi történetekben? Milyen személyes kötődése van hozzá?

Áchim Kovács Anikó

Nagyapám nagyon sokat mesélt róla gyerekkorunk óta. Tudtuk, hogy bátor, szabadszájú ember volt. Ami a szívében, az a száján. Óriási vagyonú, legendásan nagyszívű ember volt. Nem hiába rajonganak érte mindmáig, a szegényeket segítette. Nem volt olyan kérés, amit ne teljesített volna. Szembefordult ugyanakkor az akkori – ha nem is politikai – rendszerrel, az egyházi körökkel jött létre sajnálatos ellentét. Mindenesetre földosztást követelt a nép számára.

Józsa György Zoltán

Ez még az I. világháború előtt volt. Ritkaságnak számított Európában.

Áchim Kovács Anikó

Később értesültem Ady Endréhez fűződő kiváló barátságáról, amelyet festmény örökít meg. Többször találkoztak, Ady hasonló szellemiségű lévén, költőként harcolt a népért.

Józsa György Zoltán

A történelemben közismerten a „Mi lett volna ha...?” kérdés nem helyénvaló. Gondolt mégis arra, hogy ha dédapja elképzelése megvalósul, másképp alakul esetleg a magyarországi parasztság helyzete? Amely 1945 után egy félresikerült „álföldosztás” után gyakorlatilag jogfosztott lett? Annak a parasztságnak, aki tulajdonképp mára eltűnt?

Áchim Kovács Anikó

Nem politikusként nehéz válaszolni erre. A Kisgazdapárt elődjének megalapítója volt tudomásom szerint. A parlamentben megjelentek, Áchim pedig a tanult embereket lenyűgözte beszédével. Nem volt tanult. Mikor született, édesanyja meghalt. Egyedüli gyereként fiatalon elvesztette édesapját is. Minden rászakadt. Ehhez képest szenzációsan igazgatta a megörökölt hatalmas birtokot (200 hold saját tulajdon mellé 2000 holdat bérelt, ezen gazdálkodott). Személy szerint úgy gondolom, a parasztság élete másképp alakult volna, mert ő nem hagyta volna... Biztosan. A következő parlamenti ülésen... Nem az volt, aki csak úgy meghátrál. Nem éppen finom stílusáról volt ismert, sarkosan fogalmazott. Olyan tréfákat engedett meg magának, amit nem bocsátottak meg neki. Kifigurázott olyan embereket, akik nagyon magasan voltak.

Józsa György Zoltán

Áchim L. András kultuszának fenntartásáról gondoskodnak?

Áchim Kovács Anikó

Működik az Áchim L. András Társaság, édesanyám, Áchim Judit is többször ellátogatott hozzájuk. Molnár M. Eszter hatalmas ösztönzésére, aki évtizedek óta fáradhatatlanul kutatja Áchim L. András életművét, végre a városligeti Vajdahunyad várában van egy mellszobra. Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetemen is van egy emléktábla róla. Kispesten is, ahol lakunk, van egy Áchim András utca, sajnos azonban az „L”-et lejegyzik a nevéből. Pesthidegkúton is viseli utca a nevét. Azt gondolom, hogy ez nagyon kevés, bár számos utca, városrész róla kapta a nevét. Sokkal többet érdemelne. Ezt Magyarországon kevesen ismerik fel. A mai fiatalok közül senki még csak nem is hallott róla, ezt pedig méltatlannak tartom.

Józsa György Zoltán

Mondhatjuk, hogy nemzetiségi környezetben, nemzetiségi származásúként tett Magyarorszáért?

Áchim Kovács Anikó

Igen, inkább így mondanám. Sokáig nem is beszélt magyarul. Emlékét Szlovákiában sem kellőképpen ápolják.

Józsa György Zoltán

Ha ebből a rideg politikai férfivilágból átváltunk egy másik síkra, mennyiben érzi úgy, hogy az Ön által választott hivatás, egyáltalán a zene mint jelenség, ami egy roppant ősi dolog, kezdve a sámánszertartásoktól, nagyon erőteljesen összeforr a nőiséggel?

Áchim Kovács Anikó

Manapság úgy tűnik, hogy egyre erőteljesebb a nők előretörése, például a korábban csak férfiak által megszólaltatott rézfúvós hangszereken. A zeneszerzők nagy része férfi volt. Inkább úgy vélem, hogy amióta az ember ember, és mióta beszél, a zene is párhuzamosan, ezzel egyidejűleg jött létre. A zene a rezgéseken és hullámokon alapszik. Teljesen transzcendentális, éppen ezért hat a legmélyebbre, mert megfoghatatlan. A gyógyászatban sem véletlenül tudják alkalmazni. Nem véletlenül Bach és Mozart zenéjét. Komoly

eredményeket érnek el ott, ahol a gyógyszeres terápia sem segít. Elképesztően mély rétegekbe képes lemenni. Gyógyít. Meg vagyok róla győződve. Egy példa a Bibliából Saul király esete. Hárfazenétől tudott megnyugodni, mikor rájöttek a dührohámok. Mind a mai napig ugyanígy működik. Aki egészséges lelkű, arra ugyanilyen módon tud hatni. Nem véletlenül mondják azt, hogy ha valaki elmegy egy koncertre, utána napokig, hetekig a hatása alatt van. Ott teremődik valami. Létrejön. Abban a pillanatban. Szerintem ez jó vagy rossz irányban is tudja befolyásolni, amennyiben rossz zenéről beszélhetünk. Külön kell választanunk ezen a ponton sajnos a romboló és a gyógyító zenét. Én a klasszikus zenét nevezném elsősorban gyógyítónak, természetesen azokat a könnyű zenéket mint a Beatles, olyat, ami dallamos. De azok, amelyek ma mennek hatalmas hangerővel, rettenetesen rombolók. Mindenképp negatív. Felajz. Ahelyett, hogy megnyugtatna. Ez a nagy különbség. Nem úgy, mint egy Mozart, Schubert vagy Bach. Attól megnyugszunk. Az a gond, hogy nagyon kis réteg az, akik a klasszikus, komoly zenét hallgatják a mindennapokban.

Józsa György Zoltán

Önkéntes választás vajon ez, vagy valami efelé viszi az embereket? Talán mindezek a bizonyos negatív energiák találnak felületeket az emberi lélekben?

Áchim Kovács Anikó

Én is sokat gondolkodtam, hogy mi lehet ennek az oka, egyáltalán mikor is kezdődött ez a borzalmas szerepcsere. Talán a 20. század elején kezdődött a folyamat, amikor az értékrendek kezdtek visszajukra fordulni, az irány megváltozott a rossz, silány minőség felé. Mára megkérdőjeleződik, mi a fehér-fekete, amit gyerekkorunk óta tudtunk, pl. a férfi-női szerepek. Úgy tudom, Amerikából indult az állandó háttérzene. Megszűnt a csend, valaminek mindig szólnia kell. Miért? Miért kell, hogy valami állandóan elvonja a figyelmem? Nem tudok odafigyelni... Vagy ezt akarják? Hogy az ember ne gondolkodjék?

Józsa György Zoltán

Ha csak háttérzene, nem lehet igazi zeneélvezetről beszélni... Kétségkívül, ha az ember először szembesül a ténnyel, hogy belép valahová, meghallja a zenét, ez kellemes is lehetne. Komikusnak mondhatjuk, hogy egy szállodában a liftbe beszállva az embernek zenét „kell” hallgatnia... A permanens zenélés negatív értelemben nem a zene jelenlétét, hanem a folyamatos jelenléte folytán mintha éppen a hiányát sugallná...

Áchim Kovács Anikó

Hozzátenném, hogy egy ország van, ahol klasszikus zenét adnak... Japán. Mozart! Elképesztő! A metróban! Sehol a világon máshol. Lementünk, és Mozartot hallgattunk. Példaértékűnek tartom ezt, ahogy normális szinten próbálják tartani az emberi igényeket... Nem engedik lejjebb... A csend megszűnése mellett nem tudunk megállni, nem tudunk lélegezni. Azt kell mondanom, hogy sajnos a komolyzenében is tapasztalható egyfajta esés. A popularitás irányába megy el az előadóművészet. Sokszor cirkuszi mutatványt látunk a színpadon. Maguk az előadóművészek bohóckodnak. Itt a nőket előre kell hogy vegyem. Hiába vagyok én is nő, elképedek, belátom, hogy teljesen elvonják a figyelmet a lényegről, ruhával, viselkedéssel...

Józsa György Zoltán

Lehet, hogy ebbe a szerepbe kívülről kényszerítik őket?

Áchim Kovács Anikó

Ellent kell mondanom. Vannak művészek, akik ezt nem teszik magukévá. Ha a ruhán van a hangsúly, miért nem megy modellnek? Ha az ember klasszikus zenét akar hallgatni, mégis csak a zene, a zeneszerző gondolatai kellene hogy a középpontban legyenek. Említhetjük például Anne-Sophie Muttert. Nagy kedvencem, a németek leghíresebb női hegedűművésze, neki soha nem volt arra szüksége, hogy bohóckodjon a színpadon, mindig nagyon csinos volt.

Józsa György Zoltán

Komolyzenei tömegkoncerteken ezek mennyire jellemzők?

Áchim Kovács Anikó

Kínában például – többször voltunk Pekingben, Shanghaiban a Katar Filharmonikusokkal – telt házzal, több ráadásos koncertet adtunk. A közönség pontosan felméri, tudatában van annak, hogy amit lát, azt a művész bohóckodásnak szánja, vagy valóban tolmácsolja a darabot. Magam tapasztaltam, hogy óriási volt a respektje annak, aki konzervatív módon csak a zenét tolmácsolta.

Józsa György Zoltán

A nők valamiféleképpen közelebb tudják vinni a zenei kultúrát az emberekhez? Téves az a benyomás, hogy női muzsikusok kimondottan nagy tiszteletet váltanak ki a koncertteremben?

Áchim Kovács Anikó

Nem. Valóban, mert ez végül is férfiteljesítmény. Ha valaki végigjátszik egy háromnegyedórás hegedűversenyt kotta nélkül, memóriahiba nélkül, az bizony igen nehéz dolog. Tiszteletreméltó, ha egy nő ugyanazt a teljesítményt képes nyújtani, mint egy férfi. Nem hivatkozik más dologra, mint a gyerek vagy a család. Én magam is rendkívüli tiszteletet érzek azok iránt, akik a korosztályomba tartoznak, akár fiatalabbak. Nagyon nehéz ugyanis összeegyeztetni a pályát a családdal. Olyan hátszország kell ehhez, akik folyamatosan tudják biztosítani, hogy az ember zavartalanul gyakoroljon. Ez az alap. Tehermentesítik. Nagyon szerencsés vagyok, hogy a saját példámat hozzam. Nekem anyukám biztosította ezt a hátszorgot, ma is biztosítja. Egyébként zongoratanárnő. Délelőtt nem a főzéssel töltöm az időmet, hanem gyakorolok. Ha kedvem támad, akkor persze máskor, de semmiképpen nem a gyakorlási időből veszem el. Vagy egy férj, vagy egy szülő, vagy az ember annyira gazdag, hogy megteheti, hogy szakácsnője van... Akkor nem kell ezzel foglalkoznia. Ám ez keveseknek adatik meg.

Józsa György Zoltán

A muzsikusi életpálya ennyire sajátos életformát kíván meg?

Áchim Kovács Anikó

Semmihez nem tudom hasonlítani. Az előadóművészet azt jelenti, hogy egy adott pillanatban kell teljesíteni, nem máskor. Nem lehet kifogás. Hiszen a közönség kifizette a drága jegyet. Arra kíváncsi, s arra, hogy ennek fejében a maximumot kapja. Nem kíváncsiak semmilyen magánjellegű problémára. Az embernek függetlenül kell magát ezektől. Én például a nagy koncertek előtt mindig félresöpörtem mindent, már a megelőző hetekben. Csak arra kell koncentrálni.

Józsa György Zoltán

Mire a legbüszkébb?

Áchim Kovács Anikó

Hát a fiamra! Harminc éves, közgazdász. Nem zenél, bár hat évig ő is hegedült. Azt hiszem, büszke rám, bár nem mondja. Ott szokott lenni a koncertjeimen. Hegedűben nem jutott magasra. Kosárlabdázott, profi kosárlabdás is szeretett volna lenni. Sérülései után abba kellett hagynia, a mai napig nagyon szereti. Jelenleg adatforgalmazással foglalkozik, türelemmel magyaráz, tőlem igen távol áll a dolog.

Józsa György Zoltán

Magas zenekultúrával rendelkező családba született. Ez önmagában elegendő ambíciót ad. Kiktől kapta a legtöbb ösztönzést? Kik voltak az ideáljai?

Áchim Kovács Anikó

Édesanyám, zenetanárként elsődlegesen jelentette az inspirációt. Szerette volna, hogy húgommal együtt valamilyen hangszeren tanulunk. Aztán Lányi Margit nénihez kerültem, a Magyar Hegedűiskola egyik megalapítójához. Nála megtanultam a kemény munkafegyelmet, egyedül, napi 3-4 órás gyakorlással. Amit most tudok, nála tanultam, minden neki köszönhető. A többi már csak arra épült fel. Ezután Szenthelyi Miklós tanítványa lehettem tíz évig, komoly koncerteken játszatott bennünket. Mindkettejüknél azt tanultam, hogy nincs kifogás, nincs apelláta, csak a kemény munka. Arra számíthat, abban bízhat egyedül az ember. Arra kell törekednünk, hogy semmi hiba ne legyen. Az abszolút maximumot kell kitűzni célul. Nem mindig valósul meg, de saját tapasztalatból arra jöttem rá, ha valami nem sikerült, akkor vagy kevés volt a munka, vagy a körülmények nem voltak jók. Egy rosszul sikerült koncertet nehezen lehet kiheverni.

Számomra elsődlegesen az orosz iskola meghatározó. David Ojsztrahhoz visszamenni, az a hangzás, amit produkált, egészen egyedülálló. Technikailag rengetegen jutottak magasra, a csúcsra, lehet, hogy magasabbra is, mint ő. De az a fajta intenzív hang, ami egyszerre jön a hegedűvel meg az emberrel, teljesen egyedi volt nála. Kovács Dénes hasonló. Szememben és sokak szemében a XX. század legnagyobb magyar hegedűművésze volt. Nem véletlenül részesültek a felvételei nemzetközi díjakban. Beethoven hegedűversenyét a világ legjobb felvételének tartották. Olyan atmoszférát tudott teremteni, hogy tényleg megállt a levegő...

Nemrégiben Szergej Krilov orosz hegedűművészt hallottam, aki volt nálunk Katarban is. De nagyon szeretem Vengerov, Augustin Hadelich, Hillary Hahn, Pusker Júlia letisztult játékát is.

Józsa György Zoltán

Milyen kiemelkedő produkciókban jelenik meg ma a zene misszója? A mai ember számára a tájékozódás elvileg végtelen. A zene korlátokat dönt le, határokat lép át.

Áchim Kovács Anikó

Magyarországon el vagyunk kényeztetve, a koncertek közül válogathatunk, egyik jobb, mint a másik. Akár a Zeneakadémián, akár a MÜPÁ-ban. Nemzetközi szinten felveszik a versenyt. Vegyük csak a Fesztiválzenekart, a világ tíz legjobb zenekara közt van. Nagyszerűek a Nemzeti Filharmonikusok is, a magyar művészek, fiatalok is... Nemzetközi mértékkel. A zene valóban nem ismer határokat. A politikára visszatérve, Wagnert Izraelben nem lehetett játszani, mert antiszemita tekintették, aztán Daniel Barenboim kifakadása óta negyven éve megváltozott a helyzet. Azt mondta, hogy nem lehet, hogy ilyen zenéket csak azért kizárjanak, mert a zeneszerző elfogadhatatlan dolgokat vallott. A zene minden országban játszható.

Józsa György Zoltán

Aktuális, hogy most Csajkovszkij Lengyelországban lekerült a repertoárról.

Áchim Kovács Anikó

Borzasztó. Fogom a fejem, s azon gondolkodom, szegény Csajkovszkij mit tehet arról, hogy százötven év múlva ilyen szituáció alakul ki. Egyáltalán az orosz művészek mit tehetnek arról? Elképesztő! Nem találni szavakat, a politikát nem kellene összekeverni a kultúrával, a zenével. Nem eshet egyforma megítélés alá. A zeneszerzők életműve, Baché, Mozarté nem véletlenül maradt fenn több évszázadon keresztül. Miközben fogalmam sincs, ki volt a kultuszminiszter akkor... Úgy gondolom, hogy a jó Isten nem azért adta a zenét, hogy azt felhasználjuk pro vagy kontra nemzetiség vagy politika vonatkozásában. Tehát ennek a kettőnek nem szabadna, hogy egymáshoz bármiféle köze legyen. Szörnyűnek tartom, hogy összemosás. Ezek örök érvényű dolgok. Amíg a világ, világ, s míg ember lesz, addig minden sejtjében őrzi ezt a pluszt, ami a jó Isten ajándéka. Ez emel annyira a mindennapi átlagélet fölé. Ez az, ami előrevisz.

Józsa György Zoltán

Nyilván nem véletlen az egyházak zenekultusza?

Áchim Kovács Anikó

Nem. Ők is úgy gondolják, hogy ez egy különleges adottság, adomány. Azért kaptuk, hogy Istent dicsőítsük. Nem véletlen, régen a zeneszerző rá se írta nevét a darabra. Ma pedig a név azelőtt odakerül, hogy egy hangot is leírt volna – tisztelet a kivételnek. Bach kifejezetten Isten dicsőségére írta minden darabját. Bach számomra a mérce, senki nem tudja azt a hihetetlen egyszerűséget produkálni. Minden megfordult, nem hiszem, hogy egy zeneszerző ma abból indul ki, hogy kapott egy adományt. Úgy gondolják, ez nekik van, ezzel születtek. Az egyéni célok felülkerekedtek. A romantikában fordult meg a viszony. Jöttek a bécsi klasszikusok.

Beethoven képviselte azt a művészfigurát, aki egyedül állt a lábán: az ember volt a középpontban.

Józsa György Zoltán

A mai ember mennyire képes a muzsika révén közel kerülni az örökkévaló, a szakrális szférájához?

Áchim Kovács Anikó

A mai korban minden ez ellen szól, hogy megtalálja az egyén ezeket. Keresni kell. A Máté-passióban, János-passióban is megtalálni azonnal.